

Drs. Goos Gosling Slotegraaf is voorzitter van de Erfgoedvereniging Heemschut Groningen. Deze tekst is uitgesproken tijdens de raadsvergadering van de gemeente Pekela d.d. 17 januari 2023

“Twee jaar geleden kreeg de gemeente Pekela een ingenieursrapport op tafel waaruit bleek dat de 34 bruggen over het Pekelderdiep in slechte conditie waren. Zo slecht dat sommige bruggen niet meer betrouwbaar genoeg waren om over heen te rijden. Paniek op het gemeentehuis, denk ik. Er kwam een voorstel naar de raad dat er 20 bruggen moesten verdwijnen, later is dat getal losgelaten en inmiddels zitten we in een onderzoeksfase.

De discussie die volgde, of moet ik zeggen ontbrandde, behelst drie argumenten die steeds terugkomen: kosten, bevaarbaarheid en bereikbaarheid. De gemeente wil op de kosten besparen, de bootjesvaarders willen de bevaarbaarheid behouden en de aanwonenden willen de huidige overgangen over het diep behouden.

Gek eigenlijk dat niemand het over de bruggen zelf heeft. Dat het niet gaat over het aangezicht van Pekela. Over de karakteristieke kenmerken van Pekela. Over de identiteit van Pekela. Alle drie de genoemde belanghebbenden, de gemeente, de bootjesvaarders en de aanwonenden, gaan voor hun eigen belang en niet voor het belang van Pekela zelf.

De ziel uit de gemeenschap

Anderen hebben wel eerder gewezen op het belang van het behoud van de Pekelder bruggen. Niet vanuit financieel oogpunt, niet om de bevaarbaarheid van het diep en ook niet omwille van de bereikbaarheid. Nee, vanwege de bruggen zelf.

Zo schreef en sprak Willem Foorthuis, lector aan de Hanzehogeschool in Groningen, over de cultuurhistorische waarde van de Pekelder bruggen.

Het Pekelder diep is met haar bruggen beeldbepalend voor de omgeving. Onderzoek van professor Strijker van de Rijksuniversiteit Groningen wees uit dat inwoners van de Veenkoloniën hun diepen en kanalen met al hun bruggen als onderdeel van hun identiteit zien. De cultuurhistorische waarde van dit beeldbepalende landschap is dusdanig dat het verdient bewaard te blijven. Wat zeg ik, bewaard móét blijven.

Het karakteristieke en beeldbepalende aangezicht van Pekela wordt onherstelbaar verminkt wanneer er bruggen over het Pekelder Diep verdwijnen. De ziel wordt daarmee uit de gemeenschap gesneden.

Achterstallig onderhoud

Recent werd bekend dat de bruggen mogelijk niet in een zó slechte staat verkeren als aanvankelijk werd aangenomen en rondgebazuind. Het lijkt meer neer te komen op achterstallig groot onderhoud (lees: nalatigheid), dan op grootschalige vervanging/sloop. Reden temeer om nu de ambitie uit te spreken álle bruggen te behouden. Niet één brug te slopen.

Slopen kun je maar één keer. Steek het beschikbare geld in een eenmalige grote onderhoudsbeurt, maar maak tegelijkertijd een plan voor behoud van de bruggen in de toekomst.

Stel de ambitie hoger dan het besparen op onderhoud. Grijp mogelijkheden aan het Veenkoloniaal landschap een beschermde status te geven, zoals bijvoorbeeld onlangs Veenhuizen is gelukt met de Koloniën van Weldadigheid. Zij staan nu vol trots op de Unesco Erfgoedlijst!

Daarmee komen ook nieuwe fondsen beschikbaar die behoud van de bruggen in de verre toekomst waarborgen. Wees trots op wat je hebt, wees zuinig op wat je van vorige generaties hebt gekregen. Cultureel erfgoed raakt aan de kern van onze samenleving en draagt bij aan de identiteit en leefbaarheid van onze leefomgeving. “